

การเตรียมและการหาลักษณะเฉพาะของฟิล์มบางซึ่งค่ออกไซด์ที่ถูกเจือด้วยแคลเซียม

นายกิตติพงษ์ ตันตีสันติสม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาฟิสิกส์ ภาควิชาฟิสิกส์

คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-6798-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PREPARATION AND CHARACTERIZATION OF GALLIUM-DOPED ZINC
OXIDE THIN FILMS

Mr. Kittipong Tantisantison

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Science in Physics

Department of Physics

Faculty of Science

Chulalongkorn University

Academic year 2004

ISBN 974-17-6798-6

Thesis Title Preparation and characterization of gallium-doped zinc oxide thin films
By Mr. Kittipong Tantisantisom
Field of Study Physics
Thesis Advisor Sojiphong Chatraphorn, Ph.D.
Thesis Co-advisor Assistant Professor Kajornyod Yoodee, Ph.D.

Accepted by the Faculty of Science, Chulalongkorn University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree

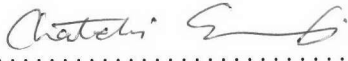

..... Dean of the Faculty of Science
(Professor Piamsak Menasveta, Ph.D.)

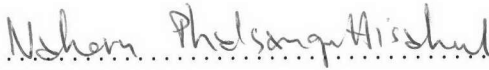
THESIS COMMITTEE

..... Chairman
(Associate Professor Prapaipan Chantikul, Ph.D.)

..... Thesis Advisor
(Sojiphong Chatraphorn, Ph.D.)

..... Thesis Co-advisor
(Assistant Professor Kajornyod Yoodee, Ph.D.)

..... Member
(Chatchai Srinitiwatwong, Ph.D.)

..... Member
(Nakorn Phaisangittisakul, Ph.D.)

กิตติพงษ์ ตันตีสันติสม : การเตรียมและการหาลักษณะเฉพาะของฟิล์มบางซิงค์ออกไซด์ที่ถูกเจือด้วยแกเลียม. (PREPARATION AND CHARACTERIZATION OF GALLIUM-DOPED ZINC OXIDE THIN FILMS) อ. ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. โสจิพงศ์ นัตราภรณ์, อ. ที่ปรึกษาร่วม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขจรยศ อยู่ดี, จำนวนหน้า 83 หน้า. ISBN 974-17-6798-6.

ฟิล์มบางซิงค์ออกไซด์ที่เจือด้วยแกเลียมซึ่งโปร่งใสและนำไฟฟ้า ถูกเตรียมบนวัสดุรองรับที่เป็นกระจกโดยวิธีการอาร์เอฟแมกนิตรอนสปีดเตอริง ที่ปริมาณแกเลียมออกไซด์และเงื่อนไขในการสปีดเตอริงต่าง ๆ กัน โดยซิงค์ออกไซด์เจือด้วยแกเลียมออกไซด์ปริมาณ 2, 3, 4 และ 6 เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนักถูกเตรียมเป็นเป้า ทำการเตรียมฟิล์มที่กำลงไฟฟ้าในช่วง 50 วัตต์ถึง 125 วัตต์ โดยที่กำลงไฟฟ้า 100 วัตต์ จะทำการเปลี่ยนความดันของแก๊สอาร์กอนอยู่ในช่วงแคบระหว่าง 6.0×10^{-3} มิลลิบาร์ถึง 1.0×10^{-2} มิลลิบาร์ ผลของแกเลียมที่เจือเข้าไปและเงื่อนไขในการสปีดเตอริงต่อสมบัติทางโครงสร้าง ทางไฟฟ้าและทางแสงของฟิล์มถูกวิเคราะห์โดยใช้การเลี้ยวเบนรังสีเอ็กซ์ การวัดปรากฏการณ์ฮอลล์และการวัดการส่งผ่านทางแสงในช่วง UV/VIS/NIR ตามลำดับ พบว่าฟิล์มมีความสมบูรณ์ของโครงสร้างและสภาพต้านทานไฟฟ้าลดลงเมื่อกำลงไฟฟ้ามีค่าเพิ่มขึ้นที่ปริมาณแกเลียมออกไซด์และความดันของแก๊สอาร์กอนที่พิจารณาค่าหนึ่ง พร้อมทั้งสภาพยอมเคลื่อนที่ได้และความหนาแน่นพาหะมีค่ามากขึ้นเนื่องจากการเพิ่มของความบกพร่องที่เป็นผู้ให้ เมื่อเปลี่ยนแปลงค่าความดันของแก๊สอาร์กอนพบว่าสภาพต้านทานไฟฟ้าไม่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ความหนาแน่นพาหะและการดูดกลืนแสงของพาหะอิสระในช่วงความยาวคลื่นสูง ๆ มีค่าเพิ่มมากขึ้นเนื่องด้วยปริมาณการเจือแกเลียมที่เพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้สภาพต้านทานไฟฟ้าและสมบัติการส่งผ่านแสงมีค่าลดลงขณะที่ช่องว่างแถบพลังงานมีค่ากว้างขึ้น เมื่อเพิ่มปริมาณแกเลียมออกไซด์มากขึ้นที่เงื่อนไขในการสปีดเตอริงเดียวกัน

ภาควิชาฟิสิกส์
สาขาวิชาฟิสิกส์
ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อนิสิต..... กิตติพงษ์ ตันตีสันติสม.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... S. Chotopon.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... ขจรยศ อยู่ดี.....

4572222423 : MAJOR PHYSICS

KEY WORDS: GZO / RF MAGNETRON SPUTTERING / CRYSTALLINITY / RESISTIVITY / OPTICAL TRANSMISSION

KITTIPONG TANTISANTISOM : PREPARATION AND CHARACTERIZATION OF GALLIUM-DOPED ZINC OXIDE THIN FILMS. THESIS ADVISOR : SOJIPHONG CHATRAPHORN, PH.D., THESIS CO-ADVISOR : ASST. PROF. KAJORN YOD YOODER, PH.D., 83 pp. ISBN 974-17-6798-6.

Transparent conductive Ga-doped ZnO (GZO) thin films have been deposited on soda-lime glass substrates by RF magnetron sputtering at various Ga₂O₃ contents and sputtering conditions. Sintered ZnO with various Ga₂O₃ contents of 2, 3, 4 and 6 wt% were prepared as targets. The RF power was varied from 50 W to 125 W. At the RF power of 100 W, the Ar pressure was also varied in a narrow range from 6.0×10^{-3} mbar to 1.0×10^{-2} mbar. The effects of Ga doping and sputtering conditions on the structural, electrical and optical properties were investigated by X-ray diffraction, Hall measurement and optical transmission in the UV/VIS/NIR range, respectively. It was found that the films become poor crystallinity and their electrical resistivity decrease with increasing RF power for a given Ga₂O₃ content and Ar pressure. Both mobility and carrier concentration increase due to the increase of donor defects. When Ar pressure was varied, the resistivity differs insignificantly. The carrier concentration and free carrier absorption in the long wavelength increase with more Ga doping. Consequently, the resistivity and optical transmission decrease while the energy gap widens with increasing Ga₂O₃ content at the same sputtering condition.

Department Physics

Student's signature *Kittipong Tantisantisom*

Field of study Physics

Advisor's signature *S. Chatraphorn*

Academic year 2004

Co-advisor's signature *Kajornyod Yooder*

Acknowledgements

I would like to express my sincere gratitude and appreciation to my thesis advisors, Dr. Sojiphong Chatraphorn and Assistant Professor Dr. Kajornyod Yoodee for their supervision, kindness suggestion and advice throughout the course of this thesis. I am also grateful to Associate Professor Dr. Prapaipan Chantikul, Dr. Chatchai Srinitiwara Wong and Dr. Nakorn Phaisangittisakul for serving as a chairman and committee, respectively. All of whom have made valuable comments and have been helpful in the production of this thesis.

I especially would like to thank to Dr. Chanwit Chityuttakan and Miss Panita Chinvetkitvanich for their technical assistance of the thin films preparation by sputtering technique and characterization for their properties, and helpful discussion during the period of my graduate studies. I also thank to Mr. Montri Aiempnanakit who has worked hard together and contributed courteous assistance during the work.

I would like to acknowledge the financial support from the Development and Promotion for Science and Technology Talents Project (DPST) for the scholarship for my study. I also would like to acknowledge the Department of Physics, Chulalongkorn University for the teaching assistantship.

Many thanks to my friends and colleagues, whose names are not mentioned here, who have helped me in various ways.

Finally, a deep affectionate gratitude is acknowledged to my family, especially to my mother, for love, understanding and encouragement throughout the entire study.

Table of Contents

Abstract (Thai).....	iv
Abstract (English).....	v
Acknowledgements.....	vi
List of Tables.....	x
List of Figures.....	xi
1 Introduction.....	1
2 Theoretical Background.....	4
2.1 Zinc Oxide Thin Films	4
2.1.1 Zinc Oxide Properties	4
2.1.2 Defects and Dopants in Zinc Oxide Structure	6
2.1.3 Ga-Doped Zinc Oxide (GZO) Thin Films	8
2.2 Principles of Sputtering	8
2.2.1 Plasma Glow Discharge	9
2.2.2 Collision Processes	11
2.3 Sputtering Processes	13
2.3.1 Ion-Surface Interactions	13
2.3.2 RF Sputtering	15
2.3.3 Magnetron Sputtering	16
2.4 Thin Films Deposition by RF Magnetron Sputtering	18

2.4.1	The System of RF Magnetron Sputtering	18
2.4.2	The Mechanisms of Sputtering	19
2.4.3	Sputtering of Compound Materials	19
2.4.4	Thin Film Formation	21
3	Theoretical Analysis of Thin Film Properties.....	23
3.1	Electrical Properties	23
3.1.1	Hall Effect	25
3.1.2	Van der Pauw Technique	27
3.2	Optical Properties	29
3.2.1	Optical Technique for Measuring Film Thickness	29
3.2.2	Optical Absorption Properties	32
3.2.3	Determination for Absorption Coefficient	33
3.3	Structural Properties	34
3.3.1	X-ray Diffraction (XRD)	34
4	Experimental Procedures	36
4.1	Fabrication of Ga-doped ZnO Target	36
4.2	Substrate Preparation	37
4.3	Preparation of Ga-doped ZnO Thin Films	38
4.4	Characterization of Ga-doped ZnO Thin Films	40
4.4.1	Optical Characterization	40
4.4.2	Electrical Characterization	46
4.4.3	Structural Characterization	49

5 Results and Discussions	52
5.1 Deposition Rate of the GZO Thin Films	52
5.2 Structural Properties	54
5.3 Electrical Properties	60
5.4 Optical Properties	69
6 Conclusions	75
References.....	78
Vitae.....	83

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

List of Tables

2.1	Properties of the ZnO material	5
4.1	Deposition parameters for GZO thin films.	39
4.2	Configuration of electrical resistivity measurement by the following applied current	48
4.3	Configuration of Hall mobility measurement by following applied current	48
5.1	The electrical properties of GZO 4 wt% thin film, prepared at the RF power of 125 W and 8.0×10^{-3} mbar, before and after annealing in air atmosphere at 400°C for 2 hrs	68

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

List of Figures

2.1	Wurtzite structure of ZnO.	5
2.2	Two-dimensional representation of the ZnO lattice showing (1) an oxygen vacancy, (2) a zinc interstitial atom and (3) a substitutional gallium dopant	7
2.3	Schematic of simplified DC sputtering system	10
2.4	The relationship between the current density and voltage of DC glow discharge system	10
2.5	Schematic depiction of the binary collision	12
2.6	Depiction of energetic particle bombardment effects on a solid surface	14
2.7	Schematic of simplified RF sputtering system	14
2.8	Effect of parallel magnetic field $\vec{B}$ and electric field $\vec{E}$ on electron motion	17
2.9	Applied fields and electron motion in the planar magnetron	17
2.10	Schematic of RF magnetron sputtering system	19
2.11	The dependence of $MO^+/(M^++MO^+)$ on the bond energy M-O . .	20
2.12	Formation of a thin film	22
3.1	Configuration for 4-point probe method for determination of thin film resistivity	24
3.2	Configuration for Hall effect measurement on rectangular-shaped sample that is n-type semiconductor	24
3.3	Van der Pauw measurement for irregularly-shaped and uniform thickness film	27

3.4	Correction factor, f , as a function of resistance ratio	28
3.5	Interference in light beam transmitted from a thin film is due to a combination of beams 1 and beam 2	30
3.6	Optical transmission spectrum of the GZO film as a function of wavelength and the result shows the oscillations due to interference in thin film	31
3.7	Transmission and Reflection of the film	33
3.8	Diffraction of X-ray from parallel planes in the crystal followed by Bragg law	35
4.1	Temperature profile of the furnace preparing GZO target	37
4.2	Schematic drawing of RF magnetron sputtering system	38
4.3	Schematic of optical system	41
4.4	Schematic drawing of optical transmission measurement	43
4.5	Optical transmission of the GZO film as a function of wavelength	43
4.6	Optical absorption coefficient of GZO thin film as a function of photon energy	45
4.7	Plot of $(\alpha h\nu)^2$ vs. photon energy for GZO thin film	46
4.8	The electrical measurement using the four point probe method	47
4.9	XRD patterns of GZO thin films deposited at different dopings and sputtering conditions	50
4.10	The flow chart of experimental procedure	51
5.1	Dependence of the deposition rate on the sputtering RF power for the GZO thin films	53
5.2	Dependence of the deposition rate on the sputtering Ar pressure for the GZO thin films	53

5.3	X-ray diffraction patterns for GZO thin films with different thicknesses deposited at RF power of 100 W and $P_{Ar} = 8.0 \times 10^{-3}$ mbar by using the target with Ga_2O_3 content of 6 wt%	55
5.4	XRD patterns for GZO thin films prepared at RF power of 50 and 125 W using the the target with Ga_2O_3 content of 2, 3 and 6 wt% ((a) - (e)) at Ar pressure of 8.0×10^{-3} mbar	56
5.5	XRD patterns for GZO thin films at the same thickness prepared at RF power of 50 and 100 W using the the target with Ga_2O_3 content of 6 wt% at Ar pressure of 8.0×10^{-3} mbar	57
5.6	XRD patterns for GZO thin films deposited with various sputtering parameters before and after annealing in air atmosphere at 200°C and 400°C for 2 hrs	59
5.7	Three zones of deposited thin films according to radius of the substrate rotation	61
5.8	Resistivity of each zone of the GZO films versus the RF power at $P_{Ar} = 8.0 \times 10^{-3}$ mbar	62
5.9	Resistivity of each zone of the GZO films prepared at different RF power and $P_{Ar} = 8.0 \times 10^{-3}$ mbar as a function of Ga_2O_3 content in the target	62
5.10	Dependence of resistivity (a), mobility (b) and carrier concentration (c) of GZO films on Ga_2O_3 content in the target. The films were deposited at the RF power of 50 – 125 W and $P_{Ar} = 8.0 \times 10^{-3}$ mbar	63
5.11	Dependence of electrical properties of GZO films prepared at the RF power of 100 W and $P_{Ar} = 8.0 \times 10^{-3}$ mbar on Ga_2O_3 content in the target	66
5.12	Dependence of resistivity (a), mobility (b) and carrier concentration (c) of GZO films on Ga_2O_3 content in the target. The films were deposited at different Ar pressure and the RF power of 100 W	67

- 5.13 The optical transmission of GZO films prepared using the target with various Ga_2O_3 contents at different RF power and $P_{\text{Ar}} = 8.0 \times 10^{-3}$ mbar 70
- 5.14 The optical transmission of GZO films at different thicknesses prepared using the target with Ga_2O_3 content of 6 wt%, the RF power of 100 W and $P_{\text{Ar}} = 8.0 \times 10^{-3}$ mbar 72
- 5.15 The optical transmission of different Ga_2O_3 contents in GZO films deposited at the RF power of 100 W and $P_{\text{Ar}} = 8.0 \times 10^{-3}$ mbar 72
- 5.16 Plots of $(\alpha h\nu)^2$ vs. $h\nu$ for GZO thin films prepared at the RF power of 100 W and Ar pressure of 8.0×10^{-3} mbar 73
- 5.17 Plots of $(\alpha h\nu)^2$ vs. $h\nu$ for GZO thin films prepared using the target with Ga_2O_3 content of 3 wt% at Ar pressure of 8.0×10^{-3} mbar 73

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย